

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'UYALAR

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KOMPLEKS TADBIRKORLIK LITSENZIYASI (FRANSHIZING) SHARTNOMASINING HUQUQIY ASOSLARI VA AMALIY AHAMIYATI

Shodiyeva Irida Soatmurod qizi

Toshkent davlat yuridik universiteti talabasi

E-mail: shodiyevairisa@gmail.com

Annotatsiya: *Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasida kompleks tadbirkorlik litsenziyasi (franchizing) shartnomasining huquqiy asoslari, amaldagi qonunchilikda uning tartibga solinishi hamda uning iqtisodiy va amaliy ahamiyati tahlil qilinadi. Shuningdek, kompleks tadbirkorlik litsenziyasi (franchizing) shartnomasini davlat ro'yxatidan o'tkazish tartibi, intellektual mulk bilan bog'liq masalalar va franchizingning milliy iqtisodiyotdagi o'rni yoritiladi. Tadqiqot natijalariga asoslanib, ushbu sohadagi dolzarb muammolar va takomillashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqilgan.*

Kalit so'zlar: *franchizing, kompleks tadbirkorlik litsenziyasi shartnomasi, litsenziya, intellektual mulk, fuqarolik kodeksi, tadbirkorlik, ro'yxatdan o'tkazish.*

ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ И ПРАКТИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ ДОГОВОРА КОМПЛЕКСНОЙ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ЛИЦЕНЗИИ (ФРАНЧАЙЗИНГА) В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН

Шодиева Ирида Соатмурод кизи

Студентка Ташкентского государственного

юридического университета

E-mail: shodiyevairisa@gmail.com

Аннотация: *В данной статье анализируются правовые основы договора комплексной предпринимательской лицензии (франчайзинга) в Республике Узбекистан, его регулирование в действующем законодательстве, а также экономическое и практическое значение. Кроме того, рассматривается порядок государственной регистрации договора комплексной предпринимательской лицензии (франчайзинга), вопросы, связанные с интеллектуальной собственностью, и роль франчайзинга в национальной экономике. На основе результатов исследования разработаны предложения по совершенствованию законодательства и решению актуальных проблем в данной сфере.*

Ключевые слова: *франчайзинг, договор комплексной предпринимательской лицензии, лицензия, интеллектуальная собственность, Гражданский кодекс, предпринимательская деятельность, регистрация.*

LEGAL FOUNDATIONS AND PRACTICAL SIGNIFICANCE OF THE
FRANCHISE (COMMERCIAL CONCESSION) AGREEMENT IN THE REPUBLIC
OF UZBEKISTAN

Shodiyeva Irida Soatmurod qizi

Student of Tashkent State University of Law

E-mail: shodiyevairisa@gmail.com

Abstract: *This article analyzes the legal foundations of the franchise (commercial concession) agreement in the Republic of Uzbekistan, its regulation under the current legislation, as well as its economic and practical significance. The study also examines the procedure for state registration of the franchise (commercial concession) agreement, issues related to intellectual property, and the role of kompleks tadbirkorlik litsenzyasi (franchizing) in the national economy. Based on the research results, proposals have been developed to address current challenges and improve legislation in this field.*

Keywords: *kompleks tadbirkorlik litsenzyasi (franchizing), franchise (commercial concession) agreement, license, intellectual property, Civil Code, entrepreneurship, registration.*

Kirish

So'nggi yillarda O'zbekiston Respublikasida tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirish, raqobatbardosh iqtisodiy muhit yaratish va xorijiy investitsiyalarni jalb etish sohasida sezilarli islohotlar amalga oshirilmoqda. Shu jarayonda kompleks tadbirkorlik litsenzyasi olish (franchizing) o'zaro manfaatli biznes hamkorlik shakli tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Franchizing tizimi orqali mahalliy tadbirkorlar xalqaro yoki mahalliy brendlar tajribasidan, texnologiyasidan va biznes modelidan foydalanish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu esa o'z navbatida yangi ish o'rinlarini yaratish, xizmatlar sifati va raqobatni oshirishga xizmat qiladi. Shuning uchun franchizing shartnomasining huquqiy asoslarini chuqur o'rganish, uni amalda to'g'ri qo'llash va huquqiy muammolarni aniqlash bugungi kunda juda dolzarbdir.

Metodlar

Tadqiqotda normativ-huquqiy hujjatlarni tahlil qilish, solishtirish va tizimlashtirish usullari qo'llanildi. O'zbekiston Respublikasi Fuqarolik kodeksi va boshqa normative-huquqiy hujjatlar asosiy tahlil obyekti sifatida o'rganildi. Shuningdek, O'zbekiston amaliyotidagi kompleks tadbirkorlik litsenzyasi (franchizing) shartnomasiga oid munosabatlar xorijiy mamlakatlar tajribasi bilan taqqoslandi. Turli yuridik kompaniyalarning amaliy tahlillari ham tadqiqot uchun asosiy manba sifatida foydalanildi. Ushbu metodlar kompleks tadbirkorlik litsenzyasi (franchizing) shartnomalarining huquqiy asoslari va ularning iqtisodiy samaradorligini aniqlash imkonini berdi.

Muhokama va natijalar

O‘zbekiston Respublikasining Fuqarolik kodeksida franshizing shartnomasi “kompleks tadbirkorlik litsenziyasi shartnomasi” sifatida e’tirof etilgan. Kodeksning 862–875-moddalarida kompleks tadbirkorlik litsenziyasi (franshizing) shartnomasining mazmuni, tuzilish tartibi, tomonlarning huquq va majburiyatlari, shartnomaning yozma shaklda bo‘lishi va uni davlat ro‘yxatidan o‘tkazish majburiyati aniq belgilangan¹³. Mazkur talablar kompleks tadbirkorlik litsenziyasi (franshizing) bozorining shaffofligini ta’minlash hamda nizolarni kamaytirishga xizmat qiladi.

O‘zbekiston Respublikasining Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 24-iyundagi 346-son qarori bilan kompleks tadbirkorlik litsenziyasi (franshizing) shartnomalarini ro‘yxatdan o‘tkazish tartibi soddalashtirilgan¹⁴. Endilikda shartnomalarni Yagona interaktiv davlat xizmatlari portali orqali elektron shaklda ro‘yxatdan o‘tkazish imkoniyati yaratilgan. Bu esa tadbirkorlik faoliyatini yengillashtirish, byurokratik to‘siqlarni kamaytirish va franshizingni ommalashtirishga xizmat qilmoqda¹⁵. Kompleks tadbirkorlik litsenziyasi (franshizing) tizimi iqtisodiy jihatdan ham muhim ahamiyatga ega. Bu model mahalliy tadbirkorlarga tayyor biznesdan foydalanish, marketing, texnologiya va boshqaruv bo‘yicha tajribaga ega bo‘lish imkonini beradi. Kompleks litsenziar uchun esa o‘z brendini yangi hududlarda rivojlantirish, bozor ulushini kengaytirish vositasidir. Natijada, franshizing iqtisodiyotda investitsion faollikni oshiradi, yangi ish o‘rinlari yaratadi, raqobatbardosh muhitni shakllantiradi va xalqaro biznes madaniyatining joriy etilishiga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, kompleks tadbirkorlik litsenziyasi (franshizing) faoliyati bilan bog‘liq bir qator amaliy muammolar ham mavjud¹⁶. Amaldagi qonunchilikda litsenziar tomonidan litsenziatga oldindan axborot berish (disclosure requirement) majburiyati belgilab qo‘yilmagan. Bu esa litsenziat tomonidan qaror qabul qilishda yetarli ma’lumotga ega bo‘lmaslikka olib keladi. Shuningdek, ayrim hollarda kompleks tadbirkorlik litsenziyasi (franshizing) shartnomalarida intellektual mulk obyektlari to‘liq ro‘yxatdan o‘tmaganligi sababli huquqiy xatarlar yuzaga kelmoqda. Bundan tashqari, kompleks tadbirkorlik litsenziyasi (franshizing) sohasida standart shartnoma shaklining yo‘qligi ham nizolarni keltirib chiqarishi mumkin. Ushbu kamchiliklarni bartaraf etish uchun kompleks tadbirkorlik litsenziyasi (franshizing) sohasida normativ-huquqiy hujjatlarni yanada takomillashtirish, kompleks tadbirkorlik litsenziyasi (franshizing) faoliyatini monitoring

¹³ O‘zbekiston Respublikasi Fuqarolik kodeksi. — Lex.uz, 2024-yilgi tahriri

¹⁴ O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 24-iyundagi 346-son qarori. — <https://www.mondaq.com/kompleks-tadbirkorlik-litsenziyasi-franshizing/1215320/uzbekistan-has-simplified-the-registration-of-a-franchise-agreement>

¹⁵ Leges Advokat. Changes in Business Regulation in Uzbekistan (June 2022). — <https://legesadvokat.com/news/legislative-news/changes-in-business-regulation-in-uzbekistan-june-2022.htm>

¹⁶ KostaLegal. Franchise agreements in Uzbekistan: a brief overview. — <https://kostalegal.com/publications/legal-highlight/franchise-agreements-in-uzbekistan-a-brief-overview>

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G‘OYALAR

qilish tizimini yaratish, franchisor va franchisee o‘rtasidagi huquqiy munosabatlarning shaffofligini ta’minlash zarur. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, kompleks tadbirkorlik litsenziyasi (franshizing)ning huquqiy asoslarini yanada mustahkamlash, shartnoma tuzishdagi ochiqlikni oshirish, intellektual mulk obyektlarini himoya qilish tizimini takomillashtirish O‘zbekiston iqtisodiy rivojlanishida muhim o‘rin tutadi¹⁷. Shu bilan birga, franshizing bozorida xalqaro standartlarga asoslangan me’yorlarni joriy etish mamlakatning investitsion jozibadorligini oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa

O‘zbekiston Respublikasida kompleks tadbirkorlik litsenziyasi (franshizing) shartnomalarining huquqiy asoslari shakllangan va amaldagi normativ-huquqiy baza ushbu sohaning rivojlanishiga imkon yaratmoqda. Fuqarolik kodeksi va unga oid boshqa qonunlar kompleks tadbirkorlik litsenziyasi (franshizing)ni huquqiy jihatdan tartibga solishda asosiy o‘rinni egallaydi¹⁸. 2022-yilda kompleks tadbirkorlik litsenziyasi (franshizing) shartnomalarini ro‘yxatdan o‘tkazish tartibining soddalashtirilishi ushbu sohaning rivojlanishiga yangi turtki berdi¹⁹. Shu bilan birga, kompleks tadbirkorlik litsenziyasi (franshizing) sohasida axborot ochiqligi, intellektual mulk ro‘yxatining to‘liqligi, shartnoma namunalari ishlab chiqilishi kabi masalalar hal etilishi zarur. Xulosa qilib aytganda, kompleks tadbirkorlik litsenziyasi (franshizing) O‘zbekiston iqtisodiyotining raqobatbardoshligini oshirish, yangi ish o‘rinlarini yaratish va xalqaro tajribani joriy etishning muhim mexanizmlaridan biridir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Azizov & Partners. Kompleks tadbirkorlik litsenziyasi (franshizing) in Uzbekistan: everything you need to know. — [https://azizovpartners.uz/en/memos/kompleks_tadbirkorlik_litsenziyasi_\(franshizing\)-in-uzbekistan-everything-you-need-to-know](https://azizovpartners.uz/en/memos/kompleks_tadbirkorlik_litsenziyasi_(franshizing)-in-uzbekistan-everything-you-need-to-know)
2. O‘zbekiston Respublikasi Fuqarolik kodeksi. — [Lex.uz](https://lex.uz), 2024-yilgi tahriri.
3. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 24-iyundagi 346-son qarori. — [https://www.mondaq.com/kompleks_tadbirkorlik_litsenziyasi_\(franshizing\)/1215320/uzbekistan-has-simplified-the-registration-of-a-franchise-agreement](https://www.mondaq.com/kompleks_tadbirkorlik_litsenziyasi_(franshizing)/1215320/uzbekistan-has-simplified-the-registration-of-a-franchise-agreement)

¹⁷ Azizov & Partners. Kompleks tadbirkorlik litsenziyasi (franshizing) in Uzbekistan: everything you need to know. — [https://azizovpartners.uz/en/memos/kompleks_tadbirkorlik_litsenziyasi_\(franshizing\)-in-uzbekistan-everything-you-need-to-know](https://azizovpartners.uz/en/memos/kompleks_tadbirkorlik_litsenziyasi_(franshizing)-in-uzbekistan-everything-you-need-to-know)

¹⁸ UzDaily. The procedure for state registration of a franchise agreement is determined. — <https://www.uzdaily.uz/en/the-procedure-for-state-registration-of-a-franchise-agreement-is-determined>

¹⁹ GRATA International. Uzbekistan Has Simplified The Registration Of A Franchise Agreement. — [https://www.mondaq.com/kompleks_tadbirkorlik_litsenziyasi_\(franshizing\)/1347050/features-and-legal-regulation-of-kompleks_tadbirkorlik_litsenziyasi_\(franshizing\)-in-the-republic-of-uzbekistan](https://www.mondaq.com/kompleks_tadbirkorlik_litsenziyasi_(franshizing)/1347050/features-and-legal-regulation-of-kompleks_tadbirkorlik_litsenziyasi_(franshizing)-in-the-republic-of-uzbekistan)

TANQIDIY NAZAR, TAHLILY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

4. GRATA International. Uzbekistan Has Simplified The Registration Of A Franchise Agreement. — [https://www.mondaq.com/kompleks_tadbirkorlik litsenziyasi \(franshizing\)/1347050/features-and-legal-regulation-of-kompleks_tadbirkorlik litsenziyasi \(franshizing\)-in-the-republic-of-uzbekistan](https://www.mondaq.com/kompleks_tadbirkorlik litsenziyasi (franshizing)/1347050/features-and-legal-regulation-of-kompleks_tadbirkorlik litsenziyasi (franshizing)-in-the-republic-of-uzbekistan)

5. KostaLegal. Franchise agreements in Uzbekistan: a brief overview. — <https://kostalegal.com/publications/legal-highlight/franchise-agreements-in-uzbekistan-a-brief-overview>

6. Leges Advokat. Changes in Business Regulation in Uzbekistan (June 2022). — <https://legesadvokat.com/news/legislative-news/changes-in-business-regulation-in-uzbekistan-june-2022.htm>

7. UzDaily. The procedure for state registration of a franchise agreement is determined. — <https://www.uzdaily.uz/en/the-procedure-for-state-registration-of-a-franchise-agreement-is-determined>